

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Реданція і Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 10, II. ПОБ
Телефон Реданції 248-41
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-25
Адреса для телегр.: Діло Львів
Пошто: II. К. О. Львів 301 060
"Банку Чеських Лісов
Прага "Діло".
Рукописи не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол
чвертьрічно 15.00 "
піврічно 30.00 "
річно 60.00 "
в АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. у ЧЕ.
КОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
у ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ "ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

„Ці постійні відвідини доведуть до ще тіснішої співпраці“.

ЧИ НІМЕЧЧИНА ЗАКЛЮЧИТЬ ВІЙСЬКОВИЙ
СОЮЗ З ІТАЛІЄЮ?

ПАРИЖ, ПАТ. Паризька преса пильно слідкує за всіма проявами німецьких військових кола з італійськими військовими колами. Особливе зацікавлення викликає подорож ген. фон Бравіча по Італії. Деякі паризькі часописи зв'язують цю подорож зі справою формального військового союзу, який Німеччина має заключити з Італією. Ці часописи підкреслюють при цьому, що головний натиск в цьому напрямі робить передовсім Німеччина. Це природна річ — пише римський кореспондент

„Експельзіора“ — що ті постійні відвідини мусять довести до ще тіснішої співпраці між арміями обох країн.

МІН. РІБЕНТРОП ІДЕ ДО ІТАЛІЇ.

БЕРЛІН, ПАТ. Офіційно повідомляють, що міністр закордонних справ Райху фон Рібентроп виїде в четвер у приватному характері на кількадевний побут до північної Італії. При цій нагоді мін. Рібентроп стрінеється з мін. Чяно.

Димісія комісара Літвінова.

МОСКВА, ПАТ. Довголітнього народного комісара закордонних справ Літвінова звільнили на його власне прохання з дотеперішнього становища.

Треба підкреслити, що б. комісар Літвінов був присутній серед членів уряду і підлібора підчас першотравневої дефляди.

Народним комісаром закордонних справ СССР призначений голова народних комісарів СССР Молотов.

Вімці масово виїждять із Бразилії.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, ПАТ. Загальну увагу звернули масові виїзди німців із Бразилії. В нім, часописах у Куритибі, Сао Павльо й Порто-Алегре з'являються щораз частіше вістки про господарства і підприємства, які можна „з причини виїзду дешево купити“. Недавно бразильські часописи подали, що на палубі великого трансатлантика „Монте Пасхоаль“ виїхало до Гамбурга кількасот німців. Між тими кількох німцями була частина давніших колоністів зі степу Ріо Гранде, що підтвердив німецький консул у пресовій розмові, яка по'явилася у порто-алегрських часописах. Коло 400 німців — це були колоністи з Аргентини. Ті, що виїздили з Бразилії, інформували представників ріоської преси, що до побуту у Бразилії зразила їх протинімецька настанова бразильського громадянства.

Німеччина погодилася на укріплення Аляндських островів.

БЕРЛІН, ПАТ. Урядово повідомляють: Німецький уряд дав свою згоду на фінсько-шведські пропозиції у справі укріплення Аляндських островів.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. Вістка про позитивну відповідь Німеччини на шведсько-фінську ноту у справі мілітаризації Аляндських островів появилася на перших сторінках усієї шведської преси. Німецька нота, якої ще не проголосили, має тільки одно застереження щодо ролі Ліги Націй у відношенні до Аляндських островів. Тепер чекають ще на відповідь Італії та СССР.

„Свенска Дагбладет“ у передовій статті пише, що тепер мають завести самоуправу на Аляндських островах, які матимуть військо з шведською командою і правильниками. Часопис зазначає, що Швеція і Фінляндія спільно організують Аляндські острови, має велике значіння з погляду неутраляности північних держав, особливо в теперішньому положенні, дозволяючи замкнути Ботнійський залив. Справу відношення островів до Ліги Націй обговорять на сесії, що починається 15-го травня.

Значіння гостини міністра Гафенку у Римі.

НЕ БУЛО ПРИЧИН, ЩОБ МІНІСТР ГА-
ФЕНКУ ПОМИНУВ РИМ.

РИМ, ПАТ. „Коррієре делла Сера“ обговорюючи гостину румунського міністра закор-

донних справ Гафенку, пише, що його подорож закінчилася в найприродніший спосіб розмовами в Римі, бо Румунія заприязнена з Італією, з якою має багато важних інтересів політичних, економічних та інтелектуальних, ще зв'язують обі країни. Не було ніякої причини, щоб румунський міністр вернувся з Парижа до Бухарешту поминаючи Рим.

МІНІСТР ГАФЕНКУ ВИЇХАВ З РИМУ.

РИМ, ПАТ. Міністр Гафенку відвідав у середу передполуднем летунський осередок Гвідонія і досвідні заведення, які там знаходяться, потім Лікторію та Сабавдію. Пополудні був на форумі Мусолінія, де приглядався гімнастичним вправам молоді та оглянув поодинокі заведення фізичного виховання. Проводив його генеральний секретар фашистської партії мін. Стараче.

Перед північю мін. Гафенку виїхав з Риму.

ЩО ДОВІДАВСЯ МІН. ГАФЕНКУ ПІДЧАС
СВОЄЇ ПОДОРОЖІ?

У розмові з кореспондентом „Трібуни“ румунський міністр закордонних справ Гафенку заявив: „Дуже корисно було відбутися таку подорож по Європі. Може тепер докладно засудити собі одне: „У всіх столицях Європи панує та сама думка щодо остаточного вислідку майбутньої війни. Всі здаємо собі справу з наслідків такої війни, яких не можна передбачити, але які напевно будуть трагічні. Ця свідомість — це найсильніша гамівниця, що стримує всіх. До того негативного чинника треба додати ще й активний: змагання до взаємного зрозуміння. Не маємо сьогодні війни, але й не маємо добродійства безпеки і мира“.

Протинімецькі настрої у Словаччині.

Прем'єр Тісо, як голова держави, проголосив амністію за політичні проступки, dokonані перед 14-тим березня 1939 р. Правляча комісія союму прийняла законопроект про проголошення дня 14-го березня (день проголошення самостійності) національним святом.

Німецька „Національ Цайтунг“ пише про сильну протинімецьку пропаганду в середній Словаччині, яка виступає взагалі проти словацько-німецької співпраці. Часопис додає у поширенні тієї пропаганди акцію Комінтерну.

Мадярські міністри здають звіт з поїздки до Берліна.

БУДАПЕШТ, ПАТ. Регент Горті прийняв у середу на аудієнції міністрів Телекія і Чакія, що здали йому звіт з переведених у Римі розмов. У год. 13-й зібралася на надзвичайному засіданні рада міністрів, що теж вислухала

звіту міністрів Телекія і Чакія. Крім цього рада міністрів займалася справою нових виборів. Пополудні зібралася комісія для закордонних справ палати послів, щоб вислухати експозе мін. Чакія

Англія готова поширити гарантії на Н.меччину та інші держави.

ЛОНДОН, ПАТ. На запит посла Гендерсона у палаті громад, чи англійський уряд не дав би Німеччині такої самої гарантії, яку дала Польща, прем'єр Чемберлен відповів: „У недавніх заявах я якнайвиразніше ствердив, що закид буцімто Англія веде політику оточування Німеччини, не має ніяких підстав. Англійський уряд напевно готов би розглянути пропозиції у справі вимини взаємних запевнень з німецьким урядом“.

На запит посла Бенкера, чи до гарантії проти агресії можуть приступити й інші уряди, що в добрій вірі погодяться виразитися агресії, прем'єр Чемберлен відповів: „Очевидно, це га-

рантії проти і то виключно проти агресії. Коли йде про те, щоб поширити їх засяг, то уряд безсумнівно готов розглянути всі пропозиції в цьому напрямі“.

Чи знову передвісники змін?

МЕМЕЛЬ, ПАТ. Орган німецьких націонал-соціалістів у Мемелі „Мемелер Ланцфоб“ містить від кількох днів у формі кореспонденцій в Риги статті, в яких намагається висловити німецький характер Риги і цілої Нормандії. На

думку тутешніх політичних кол ця кампанія гітлерівського органу засадує на увагу, бо деякі останні ходи третього Райху були заявлені попереджені подібними „кореспонденціями“ в гітлерівській пресі.

Пози́чка і цифри.

Львів, 3. травня 1939.

До розписаної урядом позички на противітунську оборону українське громадянство поставилося позитивно. Виходило при цьому зі засновку, що його тримається у всьому своєму підході до держави: признавати державні конечности та виконувати свої громадянські обов'язки, бо тільки таке становище дає площину для еволюційної політичної боротьби, дає право домогатися і від держави та уряду здійснення слушних українських національних вимог. На заклик львівського воєводи українське організоване життя — господарське, культурне і політичне — взяло участь через своїх представників у загальному зібранні у справі левитунської позички. Визначні представники нашого організованого життя авійшли до воєвідського комітету.

Позитивний підхід до цієї позички, прийнятий відповідальними політичними чинниками, не залишився тільки у теорії, але й перейшов у практику, себто проявився у конкретних цифрах. Очевидно, що перевести тут точну статистику участі українців у субскрипції позички — дуже важко. Показалося це найкраще на цифрах, що їх ми почули вчора на пресовій конференції у львівському воєвідстві. Тому, що на тій конференції не було ніякої дискусії, дозволимо собі на цьому місці висловити кілька уваг і застережень.

Ото-ж передовсім вражає деяка розбіжність між тим, що почули українські громадяни, представники установ та організацій, запрошені до воєвідства того самого дня перед пресовою конференцією і тим, що почули представники преси. Маємо на увазі дату статистики: представникам установ сказано, що статистичні цифри торкаються до 25-го квітня, журналістам — до 1-го травня. Тих кілька днів становить поважну різницю, коли зважимо, що українська кооперативна централь щойно в половині квітня дістала право збирати підписку між українською кооперацією. Далі: не знаємо, в який спосіб зазначено участь підписників позички щодо національної приналежності, коли річ йде про статистику у повітах та в таких окремих званнях, як напр. вільні звання, робітники, дрібні хлібороби і т. п. Цікаво, що наприклад духовенство подано взагалі щодо всіх трьох обрядів. Звертають нам увагу, що наприклад на підставі приблизного обрахунку самі лікарі-українці зложили на позичку коло 50.000 зол. у львівському воєвідстві, коли тимчасом чуємо, що всі українці склали тут півтора сотні тисяч!

Ревізійний Союз Українських Кооператив став членом міжсоюзного Комітету при Кооперативній Раді у Варшаві. На підставі згоди міністерства скарбу 60 Українбанків у краю назначено станицями підписки противітунської позички. В підписці противітунської позички взяли участь всі українські кооперативи як також культурно-освітні централь. У краю беруть участь у підписці всі кооперативи відповідно до своєї фінансової спроможності. Більшість українських кооперативів — це хліборобські кооперативи, тому в теперішніх часах, коли хлібороби живуть серед найтяжчих умов, то і хліборобська кооперація позбавлена більших грошових засобів. Коли перший-ліпший лодзький або катовицький мільйонер, чи якийсь велике польське підприємство дає позичку на десятки тисяч, то це не стоїть у ніякому відношенні до фінансової спроможності хліборобів чи їх кооперативних організацій. Фактом є, що позичку субскрибують по українських установах навіть дуже кепсько платні українські приватні службовики.

Коли-ж річ йде про український промисел і торгівлю, то вони у перших починах і не можна порівнювати їх ані з польським промислом і торгівлею, ані з жидівськими. Всеж, українські промислови і купці беруть активну участь у позичці. Але вони, а вже поголовно наші ремісники, платять через свої організації (цехи), тому цифрово вони пропадають у масі всіх субскрибентів позички. А коли додати до біди і нужди села тяжке положення і безробіття серед української інтелігенції, то участь українців у противітунській позичці дуже помалює. Звернемо ще увагу на загальніший характер: коли шляхське воєвідство дало 40 мільйонів, а львівське 15 — то львівське дало розмірно дуже багато, багато більше, ніж дало би, коли б взорувалося на шляхському прикладі!

Українці субскрибують позички в комунальних касах через ПКО й інші банки. На деклараціях нема рубрики про національність підписчика. Отже яким робом можна ствердити, хто українець та хто поляк? Коли подається вказівка, скільки зложили громади (як комунальні одиниці) по повітах, то чейже в наших повітах це у величезній більшості гроші українців, та в ніякому разі не можна зачислювати їх в добро польського громадянства! Польська Кольбушова дала 36.000, Ніско 88.000, а Рава Руска 108.000, Самбір 147.000, Жовква 152.000...

На неточність статистики у чималій мірі вплинула недбайливість самих українських підписників: замість купувати бони й облігації позички організовано, через свої установи, організації та товариства, більшість українців — головню українська інтелігенція по містах і містечках у краю, українські вчителі, священники і т. д. — робили це окремо і самопасом та через те не подбали, щоб їх участь у позичці була записана як участь цілого українського національного колективу. Чимало наших людей зробило це тому, бо не знали в першій хвилині, як поставитися до цієї справи українські відповідальні чинники

У кожному разі мусимо рішуче заперестувати проти таких метод, яких уживає „Дзєннік Польскі“, який товстим друком подає у наголювку „Бойкот позички українцями“, наклеюючи виразно до репресій. Гадаємо, що на тлі дійсних польсько-українських нинішніх відносин та справжньої постави українського громадянства до позички — не тільки не можна робити з цієї справи відбивної для противітунської нагілки, але саме з огляду на справу позички це зовсім недоцільне: бо викликало б цілком протилежний практичний вислід.

Економіст.

Як поступає санація „Народнього Дому“ у Львові.

Мої статті, оголошені в чч. 89.—91. „Діла“ з 1937 р. п. н. „Наскільки можлива санація „Народнього Дому“ у Львові?“, викликали деяке зацікавлення серед старшого громадянства, що вже передше цікавило цією справою. „Діло“ помістило на цю тему кілька статей, а п. Удейс у ч. 174/37 в „Українських Вістях“ поставив декілька теоретично-алучних запитів здебільша під моєю адресою. Не згадую тут про статті на згадану тему, міщені під сензаційними наголовками в „Землі і Волі“, „І. К. Ц.“ та інших „Греко- і римо-католиках“, що всі мабуть черпали свої інспірації в статтях п. К. Ганасевича, оголошених у „Землі і Волі“. Деякі з цих статей я привагидно читав, а зі статей п. Ганасевича читав тільки одну.

Гальові Провінція! РЕСТОРАН „під Корonoю“

Львів, Ягайлонська 11.

— найбільша вибагливість, найліпша кухня, найкращі ціни. —

Два роки, що минули від оголошених моїх статей, приволяють мене подати українському громадянству дальше звідомлення з праць Тимчасового Виділу та з поступу санації „Н. Д.“, що не матиме полемічного характеру; одначе цікаві, м. ін. і п. Удейс, знайдуть у ньому відповідь на поставлені запити.

На самому вступі позволю собі на особисту дегресію, коли зазначу, що, працюючи здебільша в культурних і господарських установах, я ніколи до ніякої політичної партії, тимсамим і до УНДО, не належав і не належу. „Українсько-Руський Комітет“, про який я згадав у своїх статтях, працював під проводом пок. проф. А. Павенського і був зложений з паритетного числа чільніших українців та москвофілів, що, зберігаючи свої погляди, уважали українство все таки частиною рідної їм руської справи та прямували до порозуміння з українцями у зобов'язаних питаннях. Москвофіли цього типу творять на мій погляд, більшість серед цього відлуги нашого громадянства, та як незорганізовані розпавляються серед українського громадянства. Цей Комітет займався головню справою комісарської господарки в „Н. Д.“ і вислав у цій справі меморіал до Міністерства. Походячи з москвофільської родини і маючи своїх москвофілів, що львівсько працюють в україн-

Повітряні сили ССР.

ЛОНДОН, АТЕ. Як подає „Дейлі Експрес“, ССР має тепер 4.200 військових літаків, з того 1.200—1.500 мисливських, 1.500 розвідних, 800 до летів над землею, 300 легких (денних) бомбовиків і 400 важких (нічних). Місячно продукує ССР 400—500 апаратів. Совітські мисливські літаки буцімто належать до найліпших в Європі.

ФРАНЦІЯ МАТИМЕ 5.000 ЛІТАКІВ ПЕРШОЇ ЛІНІЇ?

„Дейлі Мейл“ приносить вістку, що французький уряд рішив підняти кількість літаків 1. лінії до 5.000. Дотеперішній план передбачував 2.500 літаків. Ще недавно Франція продукувала місячно 70 апаратів, тепер продукує 210, восени продукція дійде до 400.

НІМЕЧЧИНА ЗАКЛЮЧИТЬ ПАКТ ЗІ СКАНДИНАВСЬКИМИ ДЕРЖАВАМИ?

У пресі появилася поголоска, що Німеччина запропонувала Швеції, Норвегії, Данії та Фінляндії пакт взаємної гарантії — переговори в цій справі вже почалися. Ближчих інформацій у цій справі нема.

ІТАЛІЯ ЗБІЛЬШУЄ ВІЙСЬКОВИЙ БУДЖЕТ.

ПАРИЖ, АТЕ. Як говорять у французьких дипломатичних колах, італійський уряд рішив на останній нараді (29. квітня) підвищити військові кредити на дальших 7 мільярдів лірів, себто до висоти 22 мільярдів.

ЕСПАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ У БЕРЛІНІ ТА В РИМІ?

„Івнинг Стандард“ подає, що еспанський уряд вислав до Риму і Берліна протести проти напливу німецьких та італійських техніків до Еспанії, які приїждять буцімто, щоб будувати дороги і фабрики. Деякі часописи навіть приносять поголоску про демонстрації проти тих техніків.

ських установах, я ставився з симпатією до праць цього комітету, що під цю пору вдастиво не існує. Його члени — москвофіли беруть здебільша активну участь в українському національному житті, але нікого з них не покликано до Т. В. „Н. Д.“

В згаданих вище статтях я подав оціночну вартість майна на 2.450.000.— зол., а його обтяження на понад 1.500.000.— зол. Цей стан помітно в міжчасі змінився. Багато надій покладалося на т. зв. „санаційний плян“, що його мав перевести Банк Краєвого Господарства. Санаційний проект, опрацьований банковим фахівцем, модифіковано кілька разів на бажання Філії цього Банку у Львові, і він дістав остаточне затвердження міністрів скарбу і внутрішніх справ. На його основі видав Банк промесу дня 8. II. 1938 р. на 6% санаційний кредит в сумі 230.000.— зол., що мав бути сплачений до 3-ох літ. На жаль, умовини промеси були такі тяжкі, що „Н. Д.“ не міг їх виповнити і тому прийшлося з позички зрезуґувати. Одиюкою користю затвердження санаційного пляну було відписання коло 160.000.— зол. відсотків від залеглих податків та каренція плачення цих залежностей до кінця червня 1939 р. під умовиною, що біжучі податки будуть точно вирівнювані. Багато в цій справі прислухався пос. Целевич, без якого інтервенції справа мабуть по нинішній день не була би вирішена.

Отже санацію маєткового стану мусів „Н. Д.“ переводити власними силами, продаючи частину майна, ліквідувати порожні й дарові помешкання та стягаючи залегли довги, в першу чергу чинити.

З першою поміччю поспішив Експ. Митрополит Шептицький, купуючи реальність при вул. Зиблікевича ч. 30 для оо. Редemptористів східного обряду та СС. Василіянок за ціну 180.000.— зол. та виплачуючи при контракті 10.000.— зол. готівкою, не зважаючи на те, що реальність була гіпотечно обтяжена на більше як 400.000.— зол. Після вичеркнення цих обтяжень (знову за інтервенцією пос. Целевича) „Народній Дім“ підняв адепоновану решту ціни купна в сумі 80.000.— зол.

З цієї продажу лучать легенду, що Митрополит купив цю реальність за безцінь, бо — мовляв — за неї давали 40.000.— доларів. На ділі річ мала ось — як: Не могли роздобути дальших кредитів, бувши комісар „Н. Д.“ п. М. Бачинський зафедерував, мабуть у 1933 р.

купно цієї реальності, оскільки я знаю, теж Митрополитові за ціну 35—40 тисяч доларів. Свято-юрські крути звернулися були з проханням до мене і, як я пізніше довідався, також до пок. о. проф. Попеля, як до громадян, що багато мали до діла з нерухомостями, неофіційно оцінити ту реальність. Незалежно від себе оцінка, переведена „на око“, означила майже однозгідно вартість реальності на 20—25 тисяч доларів (1 долар = 8.90 зол.). Митрополит реальності не купив, і я справою далі не цікавився. Колиж згодом мене іменували головою Т. В. „Н. Д.“, я був змушений зацікавитися нею наповно з огляду на намірену продаж та розглядав можливості її забудування в управі міста. Там цілий город, положений між реальностями СС. Василіянок і домом при вул. Зиблікевича 30. Василіянок і домом при вул. Зиблікевича 30, був уже означений як „зеленець“ (таким і досі лишився), і тільки після довгих торгів з начальником поміриво-регуляційного відділу, управа міста зачала схилитись до того, що погоджувалась на переведення по середині реальності поперечної, яких 50 метрів довгої сніпої вулиці ширини 20 метрів. Ця вулиця мусіла б переходити саме через теперішню церкву, яку треба би було розібрати. Управа міста погоджувалась врешті, щоб на місце церкви, яку мали розібрати, поставити нову церкву, але без якихнебудь мешкальних будинків, по середині городу. Цим способом можна було після розібрання існуючих домів і церкві здобути 6—8 будівельних парцель вартості коло 150—200 тисяч зол. і крім того гарну площу на нову велику церкву. Цей плян став очевидно тепер неактуальний, але ілюструє одну можливість визискування реальності та дає субстрат до оцінки її вартості.

Пристаюючи до продажі реальності, тодішній адміністратор „Н. Д.“ проф. інж. Вельпель казав її оцінити двом заприсяженим знавцям, інж. Стефановичеві (українець) та інж.

Вайсові (поляк), що в основному фаховому виводі подали її вартість на 180.591.30 зол. Рівнобіжно з оцінкою старався проф. інж. Вельпель за набувців поза Митрополитом, якому купно цієї реальності заоферував. Знаю позитивно, що військo згорні відкинуло оферту, не вдаючись у дискусію щодо ціни. Чи проф. Вельпель звертався ще до інших рефлектантів, напр. до латинських чернечих чинів, як це говорили про п. М. Бачинського, не знаю.

Взявши під увагу обставину, що церква при вул. Зиблікевича обтяжена деякими канонічними зобов'язаннями, від яких може бути звільнена тільки за згодою гр.-кат. духовної влади, мусимо ствердити, що Митрополит був одним можливим рефлектантом і заплатив за неї найвищу ціну, яку показали оцінки, як фахова, так теж переведені „на око“, і то в готівці. Слід зазначити, що Митрополит Шептицький купив майно, уфундоване його попередниками митрополитами Йосифом і Сильвестром Сембратовичами, що цю реальність закупили з призначених ними фондів на виховний інститут для дівчат і в своїй добросовісності згодились заінтабулювати її на „Н. Д.“, що мав тим інститутом опікуватися. Висліди опіки знані. Згадаю ще мимоходом, що купно реальності було добродійством для околишніх вірних, бо устabilізувало важну релігійну станицю, та для СС. Василіянок, що здобули для своїх цілей просторий город. Зі становища „Народнього Дому“ зазначую з натиском, що продаж цієї реальності була угольним каменем санації й одним рятунком перед стратою цілого майна „Народнього Дому“, бо уможливила в останній хвилині заплату заляглих рат у М. К. К. О. та Т. К. З., що вже літали були другий термін ліцитації на Білку і Костенів та на реальності у Львові.

(Далі буде).

інж. Юліян Мудрак.

Внаслідок такого стану справ Сoвiтy, балканські й балтійські держави беруть участь у збройних перегонах світу та у скріпленій дипломатичній акції. Таким чином східні проблеми стають знову в інший спосіб актуальні і сильно впливають на стан справ в Європі й у світі.

Тому краще та правильніше було б — читати у згаданій передовиці — не тратити з очей за ніяку ціну справ Сходу та їх дальшої аналізи. Очевидно, до давнього зацікавлення тими проблемами слід було б ще додати аналіз експанзії та німецьких плянів на Сході.

„Таке доповнення східних студій німецькою проблемою на Сході буде творити „новум“ у східній проблемі, яке відкриватиме ще одну площину багатоплощинної проблеми Сходу, що її досі більшість політиків не добачувала. Ці східні проблеми — твердить автор — зв'язані для Польщі з проблемою Заходу довгою історією співпраці Німеччини з Росією від XVI ст. і Петра I. аж до часу умови в Рапалло, що її переривали короткі хвилини боротьби і поганих взаємин.“

Підкреслюючи таким чином вагу „німецько-східної“ проблеми, автор зовсім не думає обстоювати думки, що Німеччина конче піде на Схід. Навпаки, зовсім не можна того виключати, що по думці концепції Ліста, Парча Гассінгера, Сімона й інших Німеччина залишить східний шлях на боці і звернеться на південь, чи пак на південний схід, на шлях Гамбург—Багдад по давній традиції передвоєнного „Дранг нах Остен“. Питання: схід, чи південний схід — на думку автора — це справа дискусій.

„Зате підкреслюємо такі політичні правди: а) Проблема Сходу, менше актуальна, як проблема великої та неподільної Росії, стала актуальною як проблема теренів майбутньої німецької експанзії, або мрій, що йдуть у тому напрямі. Політичні зміни, що відбуваються над Балтиком і на Балкані є нагальним доказом ваги й актуальності проблем Сходу взагалі та проблем сходу Європи зокрема. б) Незвичайно важна справа постави Сoвiтiв у подіях, що тепер відбуваються. Це питання в'яжеться тісно з проблемою Далекого Сходу й ситуації в Японії, яка може або стримувати совітську активність на заході, або її збільшувати, залежно від можливостей свого натиску на Сoвiтi на лінії від Чанкуфену до Камчатки. в) Мусимо пам'ятати про майбутні наслідки скорого зброєння Сoвiтiв, що його спричинила німецька (і японська) небезпека. Питаємося, що буде, якщо ці зброєння не виладуються в майбутнім зударі з Німеччиною і якщо їх не знівелює протиросійський активізм Японії на Сході? г) Почуття німецької небезпеки, яке наростає в Англії теж веде до англійського зацікавлення справами східної Європи й може

3 польської преси.

Проблема Східної Європи і Польща.

Місячник „Проблеми Європи Вихідної“ ч. 4 займається в передовиці, підписаній буквами В. Б., питанням німецької експанзії, її шляхів та у зв'язку з тим есентуальною загрозою польських інтересів. Саме ця загроза зжермувала увагу найширших кол польського громадянства в західному напрямі, що знову автоматично спричинило ослаблення зацікавлення проблемою Сходу в широкому значінні цього слова. Автор передовиці вважає такий стан небажаним і добачує в ньому тенденцію до односторонності із двох причин:

„1. Східні проблеми мають свою власну, велику, так сказати б, суверенну вагу та їх дезактуалізація, що триває довше,

або коротше, не повинна вести до обниження рівня їх аналізу й політичного розмірковування. 2. Проблема німецької експанзії обіймає терени південного сходу Європи та сягає до близького Сходу, разом із чорноморським басейном, отже і Сoвiтiв, разом із надбалтійським Сходом.

Убрання, пальта, костюми від зол. 50* — у великій виборі у ШАПІРИ, Личаківська 1, Львів

РАЙ КАРР.

Стримане слово.

(Докінчення).

Якийсь час так собі балакали, аж нараз Олдфой промовив покvapно:

— Не знаю чому, але ви мені чомусь нагадуєте чоловіка назвищем Барлей.

Гартій рукою стиснув міцно крісло і власний його голос видався йому захриплий, коли він відповів: „Так? А чомуж-то?“ Він почув, як кров набігла до лиця його. Щастя, що Олдфой глядів поза себе і не доглянув тої зміни його обличчя.

— Ви щось говорили про нього сьогодні зполудне, не пригадує собі добре... Той Барлей, де він мав бути у тих сторонах. Він згинув у Сайгоні підчас землетрусу.

— Ах... — і другий розмовник відсапнував візніше. — Далекий Схід займає більше як четвертину цілого глобу, а Сайгон віддалений звідси на яких п'ятнадцять сотень миль. Барлей!

— Чи ви ніколи з ним не стрічалися?

— О, того я не можу сказати. Та пригадати собі напевно не можу.

Олдфой закурих папіроску і став приглядатися кучерявому димкові, що підносились вгору.

— А мені і так дивно, що ви пригадуєте мені Барлея — замуркотів. — Може винете ще одну склянку.

Недовзі розирозалися, а всідаючи до своєї річки Гартій мало не підскочив з радості.

— Пек! Пек! Мало не виговорився! Щастя, що зумів учас стримати в горлі слово! Ех, що там! Таке трапляється лиш раз в житті і більше не притрапить! Анна це вже поладить.

Він захихикав. Абдуль Алі заплатить йому гарну провізію. Три кругленькі сотки рупій! Той Олдфой мусить мати монету! Нехай таке щастя його держить! Дотого він має ще Анну!

В той сам час Олдфой вислухав проповідь своєї жінки. Вона нарікала, що сподівалася, як-то він задалегідь розпорядить усе, що треба до їхнього виїзду пароплавом завтра раненько, тимчасом він ще нічогісінько не зробив, ба навіть речі і пакунки неприготовані!

— А що то за інтерес ти мав з тим якимсь дивним чоловіком, і про що ви говорили?

— Він лише порадив мені одного продавця рідких річей, моя дорога.

— Ох, тільки всього? — спитала голосом, що якось дивно звучав.

— Розуміється!

„Але чомуж-то Анна зробилася тепер така заздрісна і підозріла? Вона на хвилику не може лишити його самого...“ — думав собі.

На другий день зранку спішив Гартій до корабельної контори замовити білет до Рангуну найближчим кораблем. З грішми Абдуля Алі в кишені він почував себе правдивим джентельменом. Він поїде на карту другої класи. То не для нього ця дешева кухня на чердаку.

Пристає була вельми оживлена. Поштовий кораблик відіжджав. Його сирена верескливо пишала, а димни були вже постягані.

На другім кінці води біля чорного паропла-

ву, ближче устя ріки, тиснулася сороката юрба Європейці, євразійці, багато кулів, що помагали вантажити пароплав, добра пачка жebraків і волоцюг, все це пильно дивилося на корабель. Гартій насилу протиснувся на сам перед. До цілого щастя бракувало йому ще побачити, як пароплав відіжджає.

Сперта на поруччя пароплава, на тій частині чердака, що призначена для пасажирів першої класи, сиділа пара пасажирів. То були Олдфой. Гартій пізнав їх і підносячи старий капелюх, похивав їм рукою на прощання. Олдфой побачив знак і у відповідь замахав і собі рукою.

— Парсефале, чи це той чоловік! — заклала пані Олдфой.

— Так. То він. Дуже порядний чоловіка у своєму роді.

Олдфой обернувся і глянув на жінку. — Якийсь дивний тип, що нагадав мені Барлея.

— Ох!

— Не розумію, чому це так...

Олдфой зареготався і додав вже якось незручно: — Правда, що на Барлея ані трошки не скидається. Він утік перед своєю жінкою... впилив очі почерез залите сонцем плесо ріки на далеку пристань. — Негарна то річ, але трапляється.

Анна Олдфой, глинувши на нього, не могла вийти з дива...

З англійського переклада Софія Кузикіана.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

мати важні наслідки для завітрянського формування справ східної Європи й Росії."

В закінченні автор приходить до висновку, що проблеми Сходу вийшли в нову фазу, що її заініціювала німецька експансія та територіальні здобутки III. Німеччини. Актуалізація східної справи може мати вирішальний вплив

на розвиток подій на заході. І про це — пише п. В. Б. — ми повинні все пам'ятати, бо характер подій на сході й заході Польщі для історика глибокого політичного розуму — це цілком новина. У статті п. В. Б. так і вичувається жаль, що актуалізацію східних проблем спричинила Німеччина, а не Польща.

Зі судової салі.

Відгомін громадських виборів

У ЧОРТКІВЩИНІ

На 12. березня 1939. р. були визначені громадські вибори до всіх громад чортківського повіту. Староста в Чорткові доручило, що в усіх громадах без огляду на кількість управнених до голосування всі виборці мають голосувати тільки в одному виборчій локалі. Тому, що у громаді Біле, чортківського повіту, було управнених до голосування на основі виборчих списків найменше 2.500 виборців, голосування мало тривати лише 10 годин, від год. 8. до 18., то випадало по 14 секунд на віддання голосу для кожного виборця. Отже заважало було видно, що всі виборці не зможуть віддати своїх голосів. Щоби до цього не допустити, двічі ходила делегація українських виборців до чортківського старости м-ра Яна Васевича і заявивши йому справу просила визначити для громади Біле бодай три виборчі локалі, бо зрештою при всіх попередніх виборах, зокрема до сойму, були в цій громаді найменше три виборчі локалі. Однак аргументи українських виборців з Білого не мали ніякого успіху і чортківське старство виразно заявило громадянам з Білого, що всі виборці будуть голосувати тільки в одному виборчій локалі. Тому сталося те, чого побоювалися деякі виборці. Вже на початку голосування зголосилося кількасот управнених до голосування, щоб віддати свій голос, а що це були здебільша українські виборці, деякі чинники поширили погослоски, будьтоби українці тому так численно зголосилися до виборчого локалу, щоб не допустити до голосування виборців поляків. Ці фальшиві погослоски дійшли до чортківського старства, яке вислало до Білого віцестаросту м-ра Гарішського і попросило д-ра Електоровича та д-ра Івана Хичія, щоб вони теж поїхали з віцестаростою до Білого як представники українського повітового виборчого комітету і старались успокоїти виборців, що всі вони віддадуть свої голоси, бо голосування буде тривати без перерви так довго, доки всі, що зголосилися біля виборчого локалу й опинилися на публичній громадській площі біля цього локалу, не віддадуть свого голосу.

В дійсності до приїзду віцестарости на доручення інспектора повітового відділу в Чорткові, який з'явився ще раніше у виборчій локалі в Білім, виборча комісія перервала голосування з невідомих виборцям причин. Пізніше виявилось, що деякі чинники були збентежені тим, що частина українських виборців, які скоріше зголосилися і заняли місце перед виборчим локалем віддадуть свої голоси і тому поляки-виборці не будуть могли віддати своїх голосів, бо не стане для них часу. Щоб до цього не допустити, впорядки, виключно польської народності, почали вводити польських виборців дверима, призначеними для виходу тих виборців, які вже голосували. Проти цього виступили інші виборці і не допустили до того, щоби дверима, призначеними до виходу, могли входити до виборчого локалу польські виборці. Опісля впорядки старалися довести до того, щоб одночасно входили до виборчого локалу три виборці поляки і три виборці українці. На це погодився навіть віцестароста. Проти цього виступили не лише всі виборці, але також заперотестував д-р Володимир Електорович, вияснюючи віцестарості, що такий розпорядок противиться законів, що знає загально виборців, управнених до голосування і не допускає поділу виборців на національні групи. А що не було вигляду на докінчення виборчого акту доручив віцестароста Гарішський у порозумінні зі старостою м-ром Васевичем

чем коло год. 12-ої перервати вибори й оголосив, що чергові вибори будуть визначені в Білім у найближчому часі, при чому старство призначить найменше три виборчі локалі, щоб усі виборці могли віддати свobodно свій голос.

Хоч у критичній часі зібралось біля виборчого локалу коло 2.000 виборців, не дійшло до ніякого інциденту і всі виборці розійшлися спокійно додому. Тимчасом чергового дня поліція заарештувала 19 виборців, між ними одну жінку, а саме: Гриця Хмеліка, Гриця Савіцького, Василя Мотюка, Андрія Римика, Петра Шостака, Василя Беззубяка, Дмитра Безпалка, Михайла Яблонського, Стефана Гевка, Петра Баранівського, Петра Кулія, Гарасима Войчишина, Василя Суся, Стефана Котузу, Гриця Кулія, Остапа Юхима, Михайла Безпалка, Степана Дегодя та Евдокію Ферлевич. Крім того до села приїхав слідчий суддя і прокуратор, які переслухали цілий ряд виборців польської національності в характері свідків, щоб на місці перевірити справу і зібрати матеріал проти обвинувачених. По переслуханні свідків 6-ох арештованих звільнено, а 13 арештованих сиділи у слідчому арешті від 13. березня аж до розправи, що відбулась у днях: 24, 25. і 26-го квітня цього року.

Прокуратура в Чорткові зладила проти 18-ох підсудних акт обвинувачення за провину зі ст. 119 б) к. к., проти 5-ох зі ст. 154 § 1 к. к., проти 2-ох за провину зі ст. 152 к. к., проти одного за провину зі ст. 132 § 1 к. к., а проти Евдокії Ферлевич лише за провину зі ст. 152 к. к.

Розправою проводив окружний суддя д-р Шифернакер, який переслухав коло 95 свідків. Усі свідки майже однозгідно зізнали в суді, що ніхто з підсудних підчас виборів у Білім не робив перешкод нікому, зокрема виборцям полякам у виконувачі їх права голосування. Ніхто не накликав бити поляків виборців чи не допускати їх силою до виборчого локалу, ні не ображував польського народу, як це закидав акт обвинувачення. Прокуратура обвинувачувала підсудних, що вони відпиляли виборців поляків від входних дверей виборчого локалу, призначених виключно для виборців поляків. По розправі суддя Шифернакер увільнив усіх арештованих зі слідчого арешту і відложив розправу до 29-го квітня ц. р. Тоді оголосив присуд, яким увільнив усіх підсудних від вини і кари.

Так закінчилися громадські вибори в селі Білім, чортківського повіту. Тринацять молодих виборців у найгарячішій весняній порі пильних сезонних робіт мусіли пересидіти від 13. березня до 26. квітня ц. р. у слідчій арешті в Чорткові. Єдиним їх промахом було хіба те, що 12. березня ц. р. хотіли сповнити громадянський обов'язок, але голосу не могли віддати, бо з причини великого напливу виборців до локалу взагалі не можна було спокійно виборів докінчити. Дотепер чортківське старство не розписало у Білім нових громадських виборів. Крім того 29. квітня ц. р. наказало перевести вибори на волостних радних у волості Білім, при чому участь у голосуванні брали громадські радні з Білого, які були вибрані ще в попередніх виборах, яких мавдати вже давно вважали.

На розправі обвинувачував прок. Неменцовський; боронили підсудних: д-р Володимир Електорович, д-р Михайло Росляк, д-р Іван Хичій і м-р Сильвестер Мартюк, адвокати з Чорткова.

За українізування прізвищ.

Дня 24. квітня ц. р. відбулась в апеляційній суді у Львові апеляційна розправа проти о. Бредзена Григорія, завідателя в Яричеві Новім, якого окружний суд у Львові засудив на 8 місяців в'язниці з припиненням на 5 років за ау-

країнізування чотирьох прізвищ. Апеляційний суд засудив о. Бредзена за зукраїнізування ані одного прізвища на 6 місяців в'язниці з припиненням кари на 3 роки.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Субота, 4. травня 1889.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ.

У полеміці з „Червоною Руссю“ в справі передвиборчої анції „Діло“ пише про такі основні обов'язки в часі виборів:

„1. Першим обов'язком є солідарність супроти спільного противника. Коли загрозить спільна небезпека, проти якої треба ужити всіх сил, щоб її відпорти, тоді всі спори повинні припинитися, а всі сили треба лучити проти спільного противника. „Тому повинні і найзав'язтіші наші борбіфакси на час виборів замовкнути, а якби самі цього не хотіли, повинні змусити їх ті, що мають на них вплив.

„2. Коли починаємо якусь трудну анцію, не треба її згори представляти як безнадійну, але навпаки, треба кріпитися самому та іншим долати духа.

„Тому наші всевідучі пророки нехай свої зловіщі пророцтва про вислід виборів затримують у своїй душі і не відбирають нікому віри й охоти.

„3. Проти своїх провідників не треба виступати тоді, коли ведуть нас до бою“.

ЕМІГРАЦІЯ ДО АМЕРИКИ.

У квітні кравіська поліція притримала 39 селян, що вибиралися до Америки без відповідних грошей і паперів. Селяни були з повітів ясельського, горлицького, єльницького, короснянського і з чотирьох мазурських повітів. Попри них вилучила поліція ще п'ятьох агентів, що намовляли селян до еміграції та віддали їх до суду.

У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

заведено, подібно як у віденському, легітиміційні карти, які слухачі повинні мати при собі і нікому не давати.

Експозе мін. Бека.

В п'ятницю в 12-ій годині виголосить мін. Бек у соймі 20—30-хвилинне експозе, яке передаватимуть усі польські та британські радіовисильні. Опісля передадуть цілу промову через радіо по англійськи, по французьки та по німецьки.

Чи Німеччина загрожує Югославії?

РОЗМОВА ЮГОСЛАВЯНСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ З ФРАНЦУЗЬКИМ ПОСЛОМ.

ПАРИЖ, АТЕ. В тутешніх колах привізають велике значіння до розмови французького посла з мін. Марковичем після повороту того останнього з Берліна.

Маркович заявив мабуть, що на основі берлінських розмов він не вважає, щоб Німеччина загрозувала Югославії політично, зате важко припустити, щоб ця остання могла скоро освободитися від німецького господарського натиску.

МІНІСТР ГАФЕНКУ ВІДБУДЕ НАРАДИ В БІЛГОРОДІ.

БІЛГОРОД, АТЕ. Мін. Гафенку по дорозі з Риму до Букарешту спиниться в Білгороді на 36 годин. Білгородська „Правда“ стверджує, що він відбуде дуже важні наради з мін. Марковичем.

„МІНІСТЕРСТВО ІНФОРМАЦІЇ“ ПОВСТАНЕ В АНГЛІ НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

ЛІБОНДОН, АТЕ. Міністр Гор заявив представникам преси, що уряд веде тепер з провідними пресовими колами переговори на тему організації преси на випадок війни. Тоді повстане нове „міністерство інформації“, якому підлягатиме преса, радіо, фільми і т. п.

Дрібні вістки.

Через Марсей вертається до Польщі польська дослідна експедиція з середньої Африки.

До Будапешту приїхав у вівторок губернатор Риму кн. Кольонна з дружиною. Італійських гостей приймали на дворці посадник Будапешту й італійський посол.

Президент Фінляндії Кіліо офіційно перебрав протекторат над олімпійськими ігрищами 1940 р. Командантом олімпійського села під Гельсінкі став майор Валькена.

В Назареті прийшло ніччю на вівторок до сутинки, в якій згинуло кількох арабів. В одній дільниці міста підкладено вогонь, що знищив два будинки.

Ректором Академії Мистецтва у Кракові вибрали знову проф. Войцеха Ястшембовського.

Жіноча сторінка.

Чому занепадає гарний звичай.

Був звичай, коли і у нас українців завівся гарний звичай, на зразок інших народів, святкувати „День Матері“. Цей гарний звичай мав на меті не тільки звеличити матір, відмітити бодай раз у рік її значіння, але також і при культурі матері піднести значіння родини, в якій мати є ланкою, що всіх зєднує.

Коли ще пару років тому в початку травня багато місця в ріжній періодичній і неперіодичній пресі було присвячено ріжним темам про матір, то останні два роки це свято проходить майже непомітно. Коли ще в не так давно ріжні наші жіночі організації улаштовували в травні місяці прегарні „свята матері“ то при-ближно останні два роки вже про це чуємо дуже мало.

Чому? Що сталося? Чи культ матері має сьогодні менше значіння ніж пару років тому? Чи сьогодні родина не відіграє вже тої ролі у всьому нашому житті як ще два-три роки тому? Хто знає?

Родина у сьогоднішніх непевних часах має мабуть чи не найважливіше значіння. Бож хто в лихолітті у непевності дасть більшу опору як не родина? Коло кого в тяжкі часи гуртуються діти, як не коло матері? Хтож ліпше за матір

саме в непевні часи підтримає і потішить? Хто в тяжкі матеріальні часи вміє зробити з нічого щось? Мати.

Чому ж занепадає цей гарний звичай святкувати день матері? Мабуть можна знайти багато ріжних причин, але одною з них чи не найважливішою є мабуть те, що батьки до цього свята рідко коли виявляли відповідну увагу. Треба признати, що рідко який батько ставився з відповідним розумінням до цього свята. Можна було навіть чути кпини (може лише жартом, але жартом не дуже смачним), що мовляв як святкуємо „День Матері“ то треба б святкувати і „День батька“. В кожному разі організаторками „Свята Матері“ були переважно жінки. Якось воно було трохи незручно самим жінкам улаштовувати ті свята і врешті почав цей звичай замирати у нас українців, хоч інші народи святкують його й далі.

У місяці травні варт пригадати нашим мужчинам та молоді, що вони завдячують матері і чим вона є в родині. Хай задумаются над життям і обов'язками жінки - матері. Хай бодай раз у рік приглянуться її щоденному життю, а тоді напевно не буде того сумного явища, що прегарний звичай святкування дня матері у нас занепадає.

Х. К.

Як вести дім.

Багатьом людям видається, що вести дім це річ дуже легка і не вимагає жадного знання. Тимчасом, коли глибше роздумаємо — то мусимо признати, що це справа нелегка і вимагає передусім хисту а далі знання. Хист до ведення дому має майже кожна жінка в меншій або більшій мірі. Хто має менший хист, той повинен собі його заступити знанням. З цього виходить, що господарства треба як і кожного іншого діла вчитись. Багато є доріг, якими можна знання здобути. Отже: відчити, виклади, спеціальні курси, вистави, врешті чогописи, брошурки і книжки. Дуже великим об'єктом в праці пані дому є підручна, добре скомплетована бібліотека.

Уявляючи собі, що дім це свого роду підприємство, яким треба керувати та адмініструвати. Знаємо, що вартість підприємства залежить від його пророчівника. Так само лад та порядок у домі залежить від пані дому. Отже пані дому мусить уміти ним керувати та адмініструвати. Є чотири засади адміністрації, від яких залежить існування та розвій кожної організації: 1) планування, 2) приказування, 3) координування та 4) контролю.

Отже передусім треба собі уміти розпланувати діяльність та фінансові засоби чи то на рік, місяць чи на день. Життєва стопа повинна

бути достосована до фінансових засобів. Далі треба уміти розказувати. Не думайте, що це така легка річ. Передовсім треба собі серед домівників виробити авторитет. Його виробимо собі тоді, коли будемо уміти промовити до кожного зокрема: свого чоловіка, дітей, служби — так, щоб досягнути позмові все чого бажаємо; треба вміти зберегти особисту гідність, терпещи, шонайважливіше рішучість; треба знати, як поводитись зі слабкими, мати виrozumість і лагідність з особами гарячого темпераменту, розумну уступність з упорними, а боязким додати відваги. Видаючи накази чи доручення пані дому мусить бути свідомо того, чого хоче, мусить бути досвідчена і не робити помилок у своїх постановах.

Пані дому мусить уміти зєднувати всі прояви життя домівників на терені родинного дому. Завданням пані дому, як жінки і матері є узгіднювати відмінні характери дітей, чоловіка, заспокоювати по змові їх потреби, справедливо розділяти всієї добра.

Вкінці треба вміти не тільки все зорганізувати, але і щоденні справи контролювати. Треба щодня вглядати — чи все піде так як ми собі обдумали.

Хто не має вроджених деяких прикмет такої господині, мусить собі їх засвоїти знанням.

Л. К.

Смерть двох визначних жінок.

АВРІЛЬ ДЕ САН-КРУА.

Вмерла визначна французька діячка п-і Авріль де Сан-Круа. Французькі феміністки страшили в ній велику провідницю, що була правдивим прикладом для французького жіноцтва. Інтелігентна, розумна жінка цікавилась вона всім: і політикою національною і міжнародною, соціальними питаннями і мистецьким розвитком Франції. Була дуже добрим промовцем, що захоплює слухачів і добра журналістка. Дві мети поставила вона собі в житті: поліпшити долю жіноцтва взагалі зрівнявши жінок у правах з мужчинами, та опікуватись молодими дівчатами, що впали морально.

Авріль де Сан-Круа працювала десять років при Лізі Націй. В багатьох міжнародних жіночих організаціях, була Авріль де Сан-Круа президенткою, або членом езекутиви.

ЛЕДІ АБЕРДІН.

Майже рівночасно з п-єю Авріль де Сан-Круа померла визначна англійська діячка леді Абердін.

Леді Абердін має за собою таку широку діяльність у всіх галузях життя, а також феміністичного духу що можна б писати про неї багато. Постараємось нашим читачкам дати на деяких „Жіночих Сторінках“ бодай загальний перегляд праці цієї визначної англійки.

Трохи косметики.

ВІДЖИВЛЮВАННЯ ШКІРИ

Людська шкіра приймає на себе всі зовнішні атаки тепла, холоду, вологості і вітру і виділяє з організму шкідливі внутрішні речовини потом і товщию. Себо оздоровляє організм від зовнішніх впливів, одночасно відокремлює внутрішній стан здоров'я організму.

Найбільше незахищеною на зовнішні впливи частиною шкіри є шкіра лиць і саме привабливий вигляд а її ми завжди очікуємо загальною людиною. Ще більше, стан шкіри об'єктом є метаморфозам людини, якже часто фальшивою метрикою в її некористі! Уже в молодості починає шкіра злищ старіти, а кожний черговий рік випилює на ній дорожню боротьби з зовнішніми впливами. Вона вистає, лущиться, морщиться, стає чимраз менше пружною, а її колір а рожевого міняється у жовтий, на який значиться сітчасті поширені кровоносні судини. Вона не виділяє вже так справно, як давніше заліз для організму речовини — піг і товщ. Процес зникання іде скорим кроком, тим швидшим, якщо не затримати на рішучий спротив.

Боротьба з передчасною старістю має вже вікову традицію. Славі своїм красою жінки старовина і середніх віків валили у своїх пам'ятниках ріжнородні прийоми для зберігання свого вигляду шкіри, її відживлення. Відживляли її окладами свіжого м'яса, купелими в молоці і крові тварин, а діяльність клітин шкіри побуджували масажом і т. д.

Новітні методи зберігання і збереження шкіри перед зовнішніми впливами завадили науці і досвідом є менше примітивні, хоч по своїй суті не різняються від способів і засобів давнини. Шкіру треба відживити чи доживити, але не обкладати її м'ясом, але не купати в молоці, коли маємо безліч кремів вітамінних, гормональних, ліцитинових, холинстиринових і такі самі молочні. Одне недовгомагання шкіри є такі ріжнородні, що її відживною мусить кермувати досвідча рука, щоб принести даній шкірі користь, а не погіршити і так уже поганий стан шкіри

З нашої хроніки.

З кльового життя. Для 1. травня, в понеділок, сходили в кльові „Нової Хати“ а „Труду“ були присвячені одній великій матері. А саме д-р Марія Дермачева говорила про Олену Пчілку як матір і педагога.

Референтка дала опершу короткий біографічний нарис. Даві здебільшого відомі. Та вона упорядковані доцільно, давали огляд цілого життя письменниці, ще й доповнені останніми даними. Більше як половину викладу була посвячена її діяльності. Це була така всестороння жінка, що в багатьох ділянках залишила свій слід. Подібно, як інші піоніри нашого відродження на Придніпрянщині, як нпр. Старницький і Кониський, вона торкалась ріжних справ, кидалась від одної ділянки до другої, починала нове й опинялась до другого. Працю її можна поділити на письменницьку, етнографічну й видавничу.

Референтка опинилась на її віршах, що вишли окремою збіркою „Думки - морежанки“. Вони певні шукані формою, але прості й ширі. Потім аналізувала і переказувала, оповідала, писала і твори для дітей. З етнографічних її праць широко відомо збірка вишивок із Звеницького повіту, що мала п'ять видань. О. Пчілка збирала також силу пісень, казок, опіжовок і передала їх на використання нашим етнографам. Сама писала на цю тему багато і при кінці свого життя, а рр. 1924—1930, працювала як член Етнографічної Комісії при УАН. З цієї галузі її діяльності ажиться добре знавля української мови. Знаючи добре ріжні фольклори, Олена Пчілка живо працювала над удосконаленням літературної мови. Багато слів, що тепер є в загальному вжитку, виводяться з її писань або з її видавництва.

Третя, чи не найважливіша частина її діяльності, це видання, що вишли з її допомогою або з її початку. Першим твором були „Опіжовки“ Ст. Руданського, що їх вона видала з гуртком зеницьких приятелів. Далі починилась до видання альманаху „Перший вінок“ у Львові. Перша збірка віршів Лесі Українки була теж її видання. Але найбільше значіння має та епопея „Рідний Край“, який вона редагувала з рр. 1907—1914. Тут вишлялась вся її велика індивідуальність, що не боялась йти проти течії гостро критикувати громадськість та обстоювати свою думку. „Рідний Край“ справді дає нам картину тодішнього життя на Придніпрянщині, далеко більш реального, як інші офіційні органи. До „Рідного Краю“ входили додаток „Молода Україна“, журнал для дітей.

При кінці прочитала д-р Дермачева деякі з листів Олени Пчілки до брата Михайла. Вибрала саме ті, де вона згадує про своїх дітей, Лесю й Михайла. Видно, що молода мати дуже уважно слідувала за їх розвитком, пильно працювала над ними і в неодному разі дала брата. В цих листах сліди її визволенні підхід

У дискусії забирали голос шп. Валентина Малицька, Бурачницька.

Практичні поради.

ЯК ЧИСТИТИ БІЛІ СОЛОМ'ЯНІ КАПЕЛЮХИ.

Сірку стовкти на порошок і до того пороху дати соку з одної або двох цитрин. В цю мішанину замочувати шітку і витирати нею м'яко соломку та опинити на сонці. Коли капелюх аніжне, натерти його яєвою, але вже сухим порошком без цитринного соку. Потім добре відмити його шіткою, щоб порошок алетів. Можна також спалювати сірку і на ділянку диму виставляти капелюх. Але цей другий спосіб дуже прикрий у роботі.

ЯК ВІДНОВИТИ ВИПОЛОВІЛІ КАПЕЛЮХИ.

До нового глянцю горшка дати три літри води і дві унції бразилії (купино з дроздерії), одну унцію грагантової соли і одну унцію льняного сім'я. Вирити цю мішанину так довго, аж лишиться її половина. Змочувати в тій рідині собоу або шіткою і натирати капелюх так, щоб був добре мокрий. Цього чищення треба обов'язково каполах змочувати на відповідній формі.

З природи і життя.

Таємниці змислу смаку.

У щоденному житті не здаємо собі ясно справи, як діє змисл смаку. Для смакуна добре приготований обід це вибаглива насолода зложена з різних вражень і кожне з них таке різне як барви веселки. Нам видається, що спричинником цих різних смакових вражень є змисл смаку. Однак так воно не є, як про це повчає нас звичайний катар носа; тоді видається нам нагло, що найсмачніші страви не дають нам приємності, вони видаються нам мляві, як дерево чи солома. Так власним досвідом, без учених дослідів, довідуємося, що властиво відчуваємо смак... носом, а не язиком. Ось напр. смачна печеня може смакувати нам аніжніто, однак це не заслуга язика, що передає нам тільки вражіння солоного. Все інше завдячуємо запахам, які з устної ямнини дістаються через вузькі канали до носа. Тут у захованих фалдах нюхового наболонка знаходяться надмірно вражливі нюхові клітини, що є суддями нашого смакового задоволення. Щойно тут можна ствердити, чи напр. аупа припадена, а масло зіпсоване, а не при допомозі язика; таксамо знавець вин оцінює їх доброту.

Чотири смаки.

Сам язик є тільки примітивним суддею смакових вражень. Він знає тільки чотири вражіння: солодкий смак, квасний, гіркий та солоний. Не цілий язик є органом смаку. Він має тільки деякі пункти вражливі на смак страви. Вони лежать головню у задній частині язика, на його насаді, і на боках у формі так зв. смакових бородавоч, де є змислові клітини смакових нервів. Деякі з тих бородавоч реагують тільки на один з чотирьох смаків, інші на два, а ще інші на три чи чотири. Дослідники виказали, що таксамо є і в усіх тварин без огляду на ступінь їх розвою. І так риби, птахи, бджоли і т. п. можуть відрізнити тільки ті чотири смакові вражіння.

Солоний смак зв'язаний тільки з одною кухонною сіллю, що грає велику роль у природі, тому, що сіль дуже поширена на землі. Всі інші солі мають якийсь додатковий смак, квасний або гіркий. Квасний смак викликають тільки вільні кваси, чи як це означає хемія, вільні йони водня. Інакше є з солодким чи

гірким смаком. Ніодня із них не є прив'язаний до якоїсь стисло означеної хемічної групи. Гіркі є деякі тіла як деякі хемічні первинні (магnez), деякі дуже прості азотові сполуки і деякі дуже складні хемічно органічні тіла, як напр. хініна. Солодкий смак знаходимо переважно в цукрах, а також має його сахарина, що під оглядом хемічним зовсім неспоріднена з цукром.

Смакуємо мізком.

Довго думали над тим, що спільного можуть мати дуже різні хемічні субстанції, що дають подібний смак. Ця справа виявилася щойно тоді, як природники дослідили, що смакові вражіння мають свої центри не у змислових клітинах язика, тільки в мізку. Тому тепер знаємо, що ті субстанції мусять бути солодкі, які ділають на смакові клітини язика, злучені нервами з осередком солодкого смаку в мізку.

Подібно стоїть справа і з іншими смаками. З цього видно, що вражіння якогось смаку не є залежне від хемічного складу даної страви, тільки від того, як вона діє на змисловий апарат смаку.

Біологічне значіння смаку.

Змисл смаку має теж велике значіння для втримання здоров'я та життя людини чи тварини. І так солодкі субстанції викликають завсіди приємне смакове вражіння і притягають тварину до джерела приємного і пожиточного корму. Зате гіркі тіла остерігають її. Згадані прикмети тих смаків нашли свій вираз і в щоденній мові. І так усіякі приємні речі у щоденному житті називаємо часто „солодкими“. Не тільки цукор є солодкий, поети кажуть, що „солодка“ є також любов, усточка гарної жінки, чи відсвіжливий сон. Зате усе те, що викликає прикре вражіння як смерть, терпіння чи жалі, означаємо часто словом „гіркий“.

Солоний смак найшов своє порівняння у звороті „солоня ціна“. Цей зворот повстав мабуть у зв'язку з солоним потом, що виступає нам на чолі при прикрих зворушеннях.

Б. Г—Я.

Весняні новини
у великому виборі та
Міжнівські шовки

П О Р У Ч А Є

ЛЕЩКІВ
Львів, ул. Коперника 2.
Тел. 258-88.

Сонда — цілющою метою.

При боляках шлунка треба якнайбільше ошаджувати слизову болону, щоб вона могла якнайспокійніше гоїтись. Слизова болоня покриває середину шлунка та дванадцятипалову кишку; кишка лежить у продовженні шлунка, відділена від нього мясистим перстеном; коли пожива переходить зі шлунка до кишок — цей перстень відкривається. Від нарушеної слизової болони повстають боляки. При боляках шлунка не завсіди вистачає дієта, основана на рідкій (головню на молоці).

Хворих на вереди шлунка чи дванадцятипалової кишки пробували відживляти через відходову кишку відживчими левативами, або дожиною дорогою, впроваджуючи до крові просто відживні субстанції як розчин глюкозного цукру. Але ці методи не були всімі запевнити ведужому відповідну відживу. Тому значним поступом у таких випадках є введе-

на по шпиталях і клініках віджива при допомозі сонди. Тепер закладають сонду (тонку, гнучку гумову рурку) через рот, стравохід і шлунок аж до тонкої кишки. Тоді пожива омиває шлунок, не дразнить його і завдяки цьому за короткий час зникають такі прояви вереди шлунка як шлунокові болі, печення, відбивання, блювота тощо. Коли хворий проглатує сонду, вона залишається в кишці кілька тижнів; звичайно не треба її тримати довше ніж три тижні. Хворі дуже скоро звикають до неї. Впроваджуваний сондою корм складається з мішанини яєць, сметани, топленого масла, цукру, молока і цитринового соку, з додатком трав'ляних ферментів. Корм подають малими порціями щогодини. Висліди лікування є дуже добрі, бо при цій методі 60—75 хворих зовсім видужують.

—О—

НАЙКРАЩІ НОВИНИ СЕЗОНУ
МАТЕРІЯЛИ
І. АПФЕЛЬБАВМ

дамські і мужські як теж САМОДІЛІ чільних БЕЛЬСЬКИХ ФАБРИК у величчій виборі по цінах НАЙНИЖЧИХ поручає
Казимира Великого 17 — Тел. 294-45.

У треті роковини смерті
бл. п. о. Євгена Громницького
відправиться
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в п'ятницю 5. травня ц. р. в год. 7.30
в церкві Успення Пресв. Богородиці.
Рідня.

Мандрівки риб.

Риби мають дуже сильно розвинений інстинкт, що змушує їх до мандрівок. Багато інститутів в Європі провадять досліди над тим їх інстинктом. Досліджувані риби прив'язують до хвоста металеві бляшки і пускають знов до ріки. Спеціальні широкі досліди над мандрівним інстинктом у риб перепровадив інститут мінхенського університету, що в часі 1923—1933. р. випустив до рік 40 тис. знакованих риб. З того числа вдалося зловити 16.000 риб у часі від 1 дня до 4 років після їх випущення. Половина з тої кількості показалася постійними мешканцями даного місця і не віддалилися далі ніж 5 км. вділ або вгору ріки. Друга частина складалася з риб мандрівних і переважна їх частина не заплила далше як 50 км., тільки 15—20 прц. заплило далше. Цікаве, що напрям їх мандрівок залежав від пори випущення їх до води. І так риби випущені до ріки ранньою весною і влітку мандрували вгору ріки, риби-ж випущені пізнім літом і восени плили вділ ріки. Найдовші мандрівки відбули деякі з тих риб на Дунаї, — коло 300 км. вгору і вділ ріки, зуживаючи на таку відстань пересічно 30 днів. Пересічна шкортість їх плавання вагалася від 1—10 км.

МОТОЦИКЛІ

100, 120-ки моделі 1939.

ЕЛЕКТРОМОНТАНА

логічні умовини, доставляє
Л Ъ В І В марку на
Ліндого 10, проспект.
901 5—22

Блакитний кит у музею.

Найбільшою твариною світу є блакитний кит. Зараз по уродженню він має 7 метрів довжини, а як дорослий 22—27 м. Цю породу кита можна побачити у всіх океанах світа, та найбільше його на Північному Ледовому Океані. У риболовчій сезоні 1936/37 р. зловили 32.821 китів, з чого було 14.183 блакитних.

Недавно в інституті природознавства в Бритійському Музею усталили модель того кита природної довжини (27 м.), зроблений з гіпсу і цементу на дротяному кістяку. Модель зроблений докладно на основі фотографічних знімків і описів ловців китів. Для поміщення цього моделі треба було вибудувати спеціальну салю.

Сцени з побуту та життя Альбанії
за війни 1914 р.

знайдете в повісті

ГЕРГАРДА ГЕЗЕМАН

„УТЕЧА“

що вийшла в бібліотеці „Діла“.

60.000 річно.

Як стверджує статистика, в Польщі родиться річно 60.000 нешлюбних дітей, з того у самій Варшаві 1.500. При тому ледви у 70 при. батько дитини є відомий. Великі цифри бездомних дітей мусять звернути увагу відних чинників. Головними причинами цього нездорового явища є матеріальна нужда, брак відповідних додатків на діти, невідрадні мешканстві відносини, неохота безробітних і слабо-забезпечених женитись.

В Голландії загострюють пресовий закон.

ГАГА, ПАТ. Щоб зберегти публічний порядок голландський уряд зголосив законопроект, що має покласти край небажаним пресовим виступам. Цей законопроект передбачує припинення шоденників і часописів у випадку, якщо стверджено виступ проти безпеки дер-

жави чи публічного порядку. Одночасно цей законопроект передбачує доповнення пресового закону в тій частині, що торкається кар за образу влади, публічних установ або окремих груп громадянства.

Німці виселяють поляків.

ПАТ. повідомляє за польською пресою в Німеччині, що на опільському Шлеську і на пограниччі вибили шибки в польських банків у Закові, на пограниччі у мешканців поляків у „Вуйтовей Вей“ під Опіллям на Шлеську та в польській школі у Мельніці на Шлеську.

Ця сама преса повідомляє, що німці висе-

лили з прикордонної смуги 10 поляків. На прохання до німецької влади, щоб залишила їх у їх родинних місцевостях, прийшла відмовна відповідь. Один з виселених — подає ПАТ. — службовець народного банку, утримує 7-ро дітей, інший, селянин мусів лишити господарство на 17-літнього сина.

Франція — Туреччина.

АНКАРА, ПАТ. Маршал Ферві Чакмак, шеф турецького генерального штабу, видав у вівторок вечором на честь генерала Вейгана бенкет, в якому взяли участь французький посол Масілі і весь персонал французь-

кої амбасади. Від турків були присутні міністр національної оборони Надзі Тінез, міністр закордонних справ Саразоглю, троє генералів дивізії і 5 генералів бригади.

В Данії демонструють проти націонал-соціалістів.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. З Копенгаги повідомляють, що там відбулися демонстрації спрямовані проти данських націонал-соціалістів. Коли на одному майдані в Копенгазі збиралися не-

численні прихильники цієї партії, прийшло до бійки, під час якої поліція інтервеніювала арештуючи 5 осіб.

ПОРТУГАЛЬСЬКІ ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Португальський посол Монтейро відбув розмову з представником англійського міністерства закордонних справ Джорджем Рунсетом. У розмові виявилось, що ще перед виїздом англійської королівської пари до Канади португальський уряд хоче передати королеві Юрїєві VI. три найвищі португальські ордери.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПІВНІЧНИХ ДЕРЖАВ.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. Шведська телеграфічна агенція проголошує, що конференція міністрів закордонних справ чотирьох північних держав відбудеться у Стокгольмі 9-го травня. Предметом наради буде справа пакту неагресії з Німеччиною, що в цьому напрямі намагається збагнути опінію північних держав.

НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ ЗАКЛЮЧИТИ ПАКТ НЕАГРЕСІЇ З ЛАТВІЄЮ І ЕСТОНІЄЮ.

РИГА, ПАТ. Латвія й Естонія дістали від Райху пропозиції заключити пакт неагресії. В Таліні скликано зраз засідання парламенту, на якому начальний вождь ген. Ляйдонер, мін. закордонних справ і прем'єр склали заяви.

КОЛИ АМЕРИКА МОЖЕ ВИПОВІСТИ ВІЙНУ?

ВАШІНГТОН, ПАТ. Демократичний посол Стейт Нью-Йорк Кеннеді склав законопроект, який уповажує уряд виповісти війну у двох випадках: на випадок нападу на територію Злучених Держав і на випадок необхідності боронити війною доктрину Монро.

ЕСКАДРА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ У МЕКСИКУ.

МЕКСИК, ПАТ. В понеділок припливе до порту Вера Круз ескадра Злучених Держав, складена з кружляка „Чарльстон“ і двох торгедовців. Командант адмірал Вількокс відвідає разом зі старшинами місто Мексик.

АНГЛІЙСЬКА ВІДПОВІДЬ НА АРАБСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ.

КАІР, ПАТ. У вівторок англійський посол передав прем'єрові Магмуд Паші провінційну відповідь англійського уряду на арабські пропозиції у справі Палестини. Ця відповідь не висловлює ще остаточного становища англійського уряду.

НАБИРАЮТЬ ДО НАЦІОНАЛ-СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ У МЕМЕЛІ.

КЕНІГСБЕРГ, ПАТ. З Мемеля повідомляють, що обов'язкові на терені Німеччини об'єднання у принципі членів до націонал-соціалістичної партії скасували частинно для мемельської області. Кожний мешканець Мемеля може заходитися, щоб його прийняли до партії.

З БЕЛЬГІЇ ВИСЕЛИЛИ НІМЕЦЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.

БРЮССЕЛЬ, ПАТ. Бельгійський уряд вирішив виселити з Бельгії німецького журналіста Елєрта, кореспондента „Райніше Вестфаліше Цайтунг“ і редактора „Дойч бельгіше Рундшав“.

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТР ФІНАНСІВ У РИМІ.

РИМ, ПАТ. Мадярського міністра фінансів Кундера прийняв у середу Мусоліні і потім міністр закордонних справ Чіано. У передполудневих годинах мін. Кундер оглянув у товаристві віцеміністра Гварнері терени, на яких мають уладити в 1942-ому році світову виставу.

МІНІСТР БОННЕ ІДЕ ДО АНГЛІЇ?

ПАРИЖ, АТЕ. Можливо, що мін. Бонне виїде 12. п. м. до Англії, щоб взяти участь у бенкеті „Французького Альянсу“ в Савітгемптоні.

ЗУБ ЗА ЗУБ.

БЕРЛІН, ПАТ. У відповідь на виселення з Англії кількох німецьких громадян, між ними кореспондента „Ессенер Національ-Цайтунг“, німецька влада наказала покинути Німеччину 5-ти найвизначнішим англійським торговцям і берлінському кореспондентові „Дейлі Телеграф“.

ГОЛОВНИЙ КОМАНДАНТ ПОЛІЦІЇ У ЧЕХІЇ І МОРАВІЇ.

Головний командант німецької поліції Гімлер у порозумінні з протектором Нойратом призначив головним командантом поліції у Чехії та Моравії К. Г. Франка, відомого з протичеської настанови.

ЯПОНЦІ БОМБАРДУВАЛИ ЧУНГКІНГ.

ЧУНГКІНГ, ПАТ. Ніччю на середу 27 японських літаків бомбардували Чунгкінг. Китайські мисливські літаки відбили напад і — згідно з вістками з китайських джерел — струтили два японські бомбовики.

НІМЕЦЬКІ АМБАСАДОРІ ВЕРНУТЬСЯ ДО ПАРИЖА І ЛЬОНДОНУ.

БЕРЛІН, ПАТ. З добре поінформованих німецьких кол виїшла вістка, що німецькі амбасадори в Парижі і Льондоні вернуться в найближчих днях на свої становища.

36 БРИТАЙСЬКИХ ВОЕННИХ КОРАБЛІВ У ЄГИПТІ.

КАІРО, АТЕ. В єгипетських пристанях є тепер 36 британських військових кораблів — у середу сподівалися дальших кораблів.

В Англії.

ЗАСІДАННЯ РАДИ МІНІСТРІВ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. В середу англійська рада міністрів радила три години. Наради закінчено в год. 13.30.

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ У КОРОЛЯ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. В середу пополудні король Юрїя VI. прийняв на аудієнції міністра закордонних справ лорда Галіфакса.

РЕКОРД БУДОВИ ЛІТАКА.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Фабрика літаків у графстві Уестер здобула європейський рекорд у швидкості будови літака. Вона збудувала літак за 38 днів.

По широкому світі.

Іракське військо укріпило й обсадило в останньому часі побережжя Ємену і Баб-ель-Мандеб.

Губернатор Риму ки. Кольонна побуде в Будапешті до неділі. Мадярські політичні кола підкреслюють, що ці відвідини не мають політичного характеру.

Прем'єр Мадярищини Телекі і міністр закордонних справ Чакі вернулись в середу з офіційної гостини в Берліні до Будапешту.

Мадярський парламент ухвалив у вівторок остаточно протизидіаский закон.

До Стамбулу приїхав з Ляріси у середу рано б. альбанський король Зогу з дружиною.

Бельгійський король Леопольд III. приїхав у середу до Лавос, у Швайцарії, щоб ужити зимових спортив.

Директор копальні Гуанахуато у Мексику місті, Оскар Лямпе, якого були схопили бандити й домагалися окупу, виїшов на волю. Лямпе не хоче дати ніяких вияснень про своє схоплення та звільнення.

У Менчестері скоїлася ніччю на середу експлозія в одному „домі у ділянці“ Чарльстон. Поліція схопила близько місяця катастрофи трьох мужчин, яких підозрюють у виконанні бомбового атентату.

На летовищі Тренізе в Італії впав на землю літак. Пілот згинув. Причини катастрофи невідома.

У Кенігсбергу суд засудив на кару смерти Войтіха Ноймана за вбивство товариша. Це єдиний смертний присуд, який видали східно-прусські суди цього року.

Пасажирський літак, що втримував постійну комунікацію між Тулузою і Дакаром, упав у середу на землю близько місцевості Армана у віддалі 150 км. від Маракешу. Літак згорів. Троє членів залоги і шістьох пасажирів згинув на місці.

Маршал Бальбо приїде в понеділок до Каїру.

На корабель „Квін Мері“, який їде до Нью-Йорку, навантажили у Шербургу 100 скринь бельгійського золота. Це золото, варті 145 мільйонів франків, призначене для „Федераль-Резерв-Банк“.

У Біркенгед, в Англії, у приватності членів королівської родини, спустили в середу на воду панцирник „Князь Уельсу“. Це найшвидший у світі корабель з випором 35.000 тон.

Німецький кружляк „Ніриберг“, що відбуває тепер зправну плавбу, припливе у дніх від 6. до 9. травня до шведського порту Готенбург, від 12. до 16. травня до норвезького порту Аром.

До Альжиру приїхав кардинал Вердіє, папський легат на Екхаристійний Конгрес.

Летунський комунікацій на шляху Стокгольм — Москва через Рим відновили 3-го п. м.

У Мемелі почалися артилерійські маневри, в яких бере участь кілька одиниць німецької вогняної флотії. Маневри тривають 10 днів.

В поворотній дорозі з Іраку генр. Вейган вступить до Румунії.

КАТАСТРОФАЛЬНІ ПОЖЕЖІ.

В осаді Верхобуж, золочівського повіту, вибухла в одній хаті пожежа, яка перекинулася далі і знищила 52 будинки. Внаслідок пожежі потерпіло 22-ох господарств, шкода сягає 40 тисяч золотих.

В Юстийніці, підгаєцького повіту, пожежа знищила 25 господарств. Шкода — 55.000 зол.

У Городиславі, золочівського повіту, згоріло 4 господарства. Шкода доходить до 20.000 золотих.

Загальні Збори Подільського Союзу Кооператив у Тернополі відбулися для 28. квітня ц. р. у залі „Української Весни“. У зборах взяли участь представники 83-ох кооператив-членів ПСК з 395 голосами на всіх 104 кооператива з 474 голосами. Представники 2 кооператива не представили повноважень, тому їх не абавлено голосу, одну повноважність мандатова комісія признала неважкою; не було представників 18 кооператив-членів ПСК. Збори відкрив і проводив ними голова Нада. Ради д-р О. Олійник, на секретарів покликав дир. В. Онуферка і п. В. Пелеха з Гаїв Великих. РСУК репрезентував на Зборах інсп. Л. Кульчицький. Відкривши збори, предсідник агадав помершних у 1938 р. кооператорів, яких пам'ять делегати вшанували повстанням з місць. До мандатова комісії ввійшли дир. І. Посмітх, п. І. Таралата з Березовиці Вел., о. Ратич (Ступки) і п. Т. Лотоцький (Острів). Протокол з попередніх Зборів прочитав секретар Нада. Ради дир. В. Онуферка, поревізійний звіт РСУК склав інсп. Л. Кульчицький. Зйити з діяльності ПСК складали члени дирекції: інж. Олександр (торговельний) і дир. Блажковичев (організаційний). Як виходить з торговельного звіту, у звітному році ПСК мав оборотоних власних фондів 142.805.10 зол., чужих 255.535.55 зол. Відношення власних фондів до чужих 1:1.63. Торговельну діяльність проводив ПСК через головний магазин у Тернополі і дві складниці в Микунинцях та Яструбові. Торги за товари збільшилися в порівнянні з р. 1937 на 0.62%. В закупі товарів припадає на ПС та інші кооп. установи 83.46% усього закупу. Між закупленими товарами на українські вироби припадає всього 18.22%. Це найгірший доказ, як ще слабо розвинений український промисел. Зокрема закуплено з українських виробів: 6 і пів загонів мила ПС, 124 соти, мисливих виробів кооп.

ШКІРЯНИ КАГАНЦІ

і реміні для пої в найліпшім гатунку, лямки, гарячі продажі

РОБІТНЯ І СКЛАД ГУРТОВОЇ ПРОДАЖІ
Н. Барер, Львів, Сикстуська 2.
т. 448 9-10

КОПЕРНИК: „Панни на відданні“ (Діна Дерон) і кольорові гротески.
МАРІЯ: „Шлюб до матері“.
МЕТРО: „Шлюб кохання“, „Фредік у шлюбних свідках“.
МІРАЖ: „Літнати“.
МУЗА: „Бравура“.
ПАЛІС: „Мандоліни“ (Шома і Габриєль).
ПАКС: „Американська авантюра“.
ПАТРИЯ: „Пан без мешкання“.
РАЙ: Алері (Паніка на Острівцях).
РІАЛЬТО: „Шанганка“.
РОКС: „Серце матері“ та кольоровий додаток.
СВІТ: „Кавчук“, „Битва на Бродасю“.
СВЯТОВІД: „Ас кер і Китай горить“.
СТІЛБЕ: „Вардешо життя“ та ре-
в'є.

ТОН: „Ніч вчором у Ріца“, „Местник“.
УТІХА: „Чоловік, що жив двічі“ та ре-
в'є.
ХИМЕРА: „Студент із Праги“.

ФОТОПЛАСТИКОН:
(пл. Марійська ч. 5)
„Венеція“.

ЛВІВСЬКЕ РАДІО.

ЧЕТВЕР, 4. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Популярна муз., з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 „На Мавоші“ для всіх шкіл, 11.25 Музика з пл., 11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева ауд., 14.00 Концерт ба-
жана, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Вістка, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Гутірка техніка з молоддю, 15.15 Клопоти та радіо: Гали мусить мати власні гроші, 15.30 Орх., 16.00 Полудни. ден-
ник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Сучас. праця села, відчит для ліцеальної молоді, 16.40 Орх. мандоліністів, 17.00 Відкопа збирає мід, 17.10 Інформації, 17.15 Концерт волюти, форт., спів, 17.50 Хлод, спіжарка карт. господарки, 18.00 Віжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Кіевка: Танк. суні, з пл., 18.30 Бего-
ва: Тріо оп. 70, скрипка, віол., форт., 19.00 Розр. концерт, 20.00 Для села: Правильна відзивка то скла та афоризми, Кохуніат Ріма. Т-ка, 20.15 Розр. кон-
церт, 20.40 Інформ. ауд.: Веч. денник, метеорологіч. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Літер-муз. ауд., 21.45 Мо-
лодь шукає праці, 22.00 Спорт. вістки, 22.05 Італ. оп. арті А. Гаваль бас, форт., 22.25 Театр. огляд, 22.35 „У гостині Льюка“ літер. ауд. з участю Косак-
Шуцької, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закін-
чення програми.

П'ЯТНИЦЯ, 5. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Година господарки: „Вирядуб і Валігора“, радіо, вістки, музика з пл., 11.00 Для шкіл: Марша-
лова мати, 11.25 Музика з пл., 11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуд-
нев. ауд., 14.00 Інформ. Газетка з українськ. мови, 14.10 Українська музика з пл., орх., спів і бандура, 14.50 Фрагм. із уоп. Косак-Шуцької „Теребовля“, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Вістка, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Гоку-
поку“ ауд. для молоді, 15.20 Спортивні поради, 15.30 Орх., 16.00 Полудни. ден-
ник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з горнич, 16.35 Сонати на фл., і форт., 17.10 Огляд нових видань, 17.25 Пісні у ан. муж. гору, 17.45 Віжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Камер. концерт у ан. снчч. ансамблю, флет, Вол. Бабяк, 18.30 Театр Ужви: Білосток, ауд. з музикою, 19.10 Розр. концерт, орх., спів, квартет, 19.45 Віська. відчит, 20.00 Актуальна хліб. гутірка, 20.15 Розр. концерт, 20.40 Веч. денник, метеорологіч. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Сибелієвські пісні у ан. і Гупертів у супр. форт., 21.15 Симф. концерт, 22.30 Фрагм. із пов. К. Клеїне-
скопото: „Шістув терні“, 22.50 Музика з пл., 22.55 Інформ. ауд., 23.00 Ост. віст-
ки, 23.05 Закінчення програми.

СУБОТА, 6. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співально пісеньки, 11.25 Музика з пл.,

ПОТУ НІГ, РУК І ПАХВИН
УНИКНЕМО ПЕВНО ВЖИВА-
ЮЧИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПУДРУ
Пробний пакет 50 сот.

Виключна продаж в перфумерії С. Федера
Львів, сикстуська 2, Коларника 15 а і Галицька 16.

11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева ауд., 14.00 Орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Інформації, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Ужви для дітей: „Історія про очайдуш-
ків“ на осн. Ю. Ейсмонта з муз., 15.30 Орх., 16.00 Полудневий денник, 16.05 Г'осн. вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.30 Андриця, 16.39, Пісні Равеля, сопра, у супр. форт., 18.00 Віжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спорт, 18.10 Гутірка про з. травень, На Курних, слово-муз. ауд., 19.15 Розр. концерт, орх., пісеньки, форт., 20.00 Природні та штучні рої, 20.15 Розр. концерт, 20.40 Веч. денник, метеор. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 „Львівське кохання“ оп. Лягара, 22.55 Інформ. ауд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 За-
кінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

ЧЕТВЕР, 4. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 18.00 Фільм і танк. мелодія, ВІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 20.00 Лу-
мор, 21.00 Вок. концерт, БУДАПЕШТ 18.45, 20.30, 21.00, 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 18.35 Розр. музика, 19.45 Укра-
їнські вістки, 20.15 Оденка, ГАМБУРГ 20.30 Розр. програма, ЛІЛЬ 18.00 Легка музика, ЛЯНЦІН 20.15 Гайдюв твор., МІЛАН 20.35 Розр. музика, 21.00 „Кар-
мел“ оп. Бізета, ПАРІ ПТТ 18.05 Пісні, РАДІО ПАРІ 19.00 Після комунікату легка музика, 20.30 Симф. музика, РІМ 17.15 Іт.-браз. концерт, СОФІЯ 17.30 По-
пулярна музика, СТОКГОЛЬМ 21.00 „Весілля“ оп. Вільгельма.

П'ЯТНИЦЯ, 5. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.15 Со-
ната а-дур на форт. і віол. Бетовена, БУДАПЕШТ 17.10 Пісні, 20.00, 21.00, 22.00 „Валькірія“ оп. Вагнера, БУДАПЕШТ 11. 18.30 „Валькірія“ (і. дік). ВІДЕНЬ 15.30 Пісні Шуберта та Вольфа, 19.45 Україн-
ські вістки, 20.15 Симф. концерт, 22.20 Легка і танк. музика, ДАВІДІЯНД-
ЗЕНДЕР 14.00 Муз. вечора, 15.30 Ді-
чата співають, 18.15 Камеральний кон-
церт, 20.15 Дуга оркестра, ГАМ-
БУРГ 17.25 Арфа, скрипка, КЕНІГО-
БЕРГ 18.50 Спів, інструменти, КОПЕН-
ГАГЕН 21.40, Російські нар. мелодії, 22.50 Італ. музика, МІЛАН 17.15 Форт. дует, 20.35 Розр. музика, ПАРІ ПТТ 18.05 Форт., 20.30 Симф. музика, РІМ 17.15 Танк. музика, 21.00 Муз. вечір: „Дитина та чарк“ Равеля, „Лампапарисо“ О. Вежі, СОФІЯ 17.30 Легка музика, 18.00, 20.00 Популярна музика, 20.55 Популярні мелодії, марші, ШТРАСБУРГ 21.45 „Ле-
Кальшет“ ком. оп. Дуні.

СУБОТА, 6. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 19.00, 22.15 Розр. музика, ВІЛГОРОД 20.00, Нар. пісні, БУДАПЕШТ 17.10 Нар. пісні, 19.10 Спів. респітал Теї Ковсбрук (лім.-мод. концерт), 22.30 Кон-
церт оп. орх., ВІДЕНЬ 15.30 Для дітей, 19.00 Травневі пісні та мелодії 19.50 Українські ві-
стки, 20.15 „Дорога“ оп. Ветерліна, 22.30 Розр. музика, ДАВІДІЯНД-
ЗЕНДЕР 16.00 Веселі мелодії, 20.15 Розр. мелодії, ГАМБУРГ 18.00 Нар. пісні, 20.30 Орх. сол., ЛЯНЦІ 18.35 Хор, 20.15 Давня танк. музика, МІЛАН 20.30, 22.10 Розр. музика, 21.00 Орх., ПАРІ ПТТ 18.00 Скрипка, РАДІО ПАРІ 18.15 Для ді-
тей, 20.30 Опера, РІМ 23.15 Танк. музика, СОФІЯ 16.30 Легка і танк. музика, 18.00 Популярна музика, 18.30 Мандоліни, 19.00 Спів, 20.55 Легка музика.

Радіокутік.

РАДІО „ЛІКВІДУЄ“ ПРОВІНЦІЮ.

Последи Віра студій Польського Ра-
діо, при кожній нагоді вказують, що т. зв. „провінція“ значно більше та ви-
ше реагує на великі проблеми, що їх порушує радіо, та значно глибше їх пе-
реживає, як великоміські середовища. Цей факт зовсім зрозумілий, та не ви-
магає ніяких спеціальних пояснень. Однак мусимо відвернути проблему та задуматись над тим, як радіо впливає на перебіг відносин на провінції та як однією утримувальний роками лад.

Виявляється, що під впливом радіо бачимо процес, якому на йма загибів провінції. До безповоротного минулого належать такі типи, якби життям ви-
виги в комедій Валуцького, чи популяр-
них анекдот, ті провінціали, які у ні-

тому не орієнтуються, всьому дивують-
ся, якимі кожна людина великого міста імпронувала нечуваною кількістю відомостей та ерудитом. Нині ситуація змінилася. Завдяки радію, завдяки його суспільній, освітній, культурній, виховній діяльності мешканці т. зв. про-
вінції, мають часто значно більше відомостей з цілого світу, а значно краще орієнтуються в найновіших літератур-
них, музичних, чи загально-культурних напрямках, куди краще знають та ви-
знаються у політичних тонкощах у між-
народній ділянці, та прекрасно орієнту-
ються в найновішій технічній чи іншій ділянці винаходів. Очевидно, що не тільки радіо впливає на підвищення умо-
вого рівня провінції, воно дає тільки під-
валину, певні зацінні пункти, які допов-
нюють потім при допомозі джерел, що їх вказує радіо, як фахові книжки, відпо-
відна преса і т. п. На все засипана при-
ва, яка ділила умовний рівень велико-
міського „світловія“ від провінціального „загуменового“ мешкання. Цей процес рівняння умовних різнинь, процес найширшої та найровнішої появи демократизації культури та освіти, слід признати за прояв незвичайно відрод-
ний. Особливо у Польщі вражала вели-
ка диспропорція між нечисленним гурт-
ком великоміської інтелігенції, і вели-
кою кількістю населення, що мешкає на провінції. Поскілки у Франції або Німеччині провінційальні міста були най-
більшими осередками університетсько-
го чи культурного життя, джерелом са-
мородного мистецького чи культурного руху, а нас гніба конструкція створю-
вала саме ту диспропорцію, яка марну-
вала та знищила цілий ряд можливостей, не вказуючи їх у відповідному на-
прямку. Тому гинуло безліч „Іванків-
музиків“ та ціла плеяда „невикритих“ талантів, а на тому терпіли громадяни та загальний рівень державного життя. Радіо, яке „ліквідує“ провінцію у куль-
турному розумінні, в дійсності збага-
чує її нові якості, почало тепер про-
цес, який вимагає тепер нових ходів. Велід за живим словом, яке співає до найбільш віддалених закутин, мусить іти інші засоби культурно-освітньої діяльності. Вже я тепер стверджуємо еріст народних університетів, розбудову провінційальних культурних організацій, все збільшувачись рух мандрівних те-
атрів, рухомі бібліотеки, все більше по-
ширювана на провінції музично-куль-
турна ініціатива та ціла плеяда інших позібно культурних амагань.

Дальша розбудова цієї ініціативи, разом з доцільною діяльністю Поль-
ського Радіо, зробить те, що до решти загине всіляка різниця умовного рівня між провінцією і великими містами, ви-
нітаваними у театрі, музеї, та бібліо-
теки.

Біржа.

Львів, 2. травня 1939.

ГРОШІ

Бельги бельг. 89-95—90-82, Долари америк. 5.30-00—5.32-50, Долари канад.—5.26-50—5.29-00, Флдор. гол. 282-50—285-02 Франк франц. 14-05—14-15, Франк шв. 115-70—119-85, Фунт англ. 24-79—24-96 Гульд. данч. 99-75—100-25 Коп. данські 110-75—111-38, Корони норв. 124-50—125-37 Корони шведські 127-80—128-77, Ліри іт. 17-00—17-60, Марки фінляндські 1-70—11-03 Марки нім. срібні 80-00.

Якці,

Банк Польський 115-00, Цукор 37-00—36-50, Вугіль 36-25—36-50, Лінійон 92-75—90-00, Молочна 21-00—19-00, Островець 80-00—79-00, Старахонці 54-25—54-00, Жирарді 63-50—63-00, Габербут 68-50.

Папери

4 і пів внутрішні 60-75, 3 інвестиційні 1 ем 84-00, серія 00-00—00-00, 2 ем. 250 серія 00-00—00-00, 5 конверсійні 67-00 5 коливна 00-00—63-00, 4 прем. доз. 39-00 4 консолідаційні 63-50—62-75.

Тенденція дешо слабша.

ЦНИ „МАСЛОСОЮЗ“.

Львів, для 3 травня 1939

1 кг. масла дес. блок 3.05
1 кг. масла дес. бочк. 3.10
1 л. молока 3.05
1 кг. нащ 3.05
1 кг. нащ 3.05
Тенденція на масло й молоко здержана; на щирі знижова.

ОПОВІСТНА.

У третій роковини смерті Найдорожчої Мамі, бл. п. Марії з Чарнецьких Зель-
ської складає Олександр Зельський по 25 зол.: на Рідну Школу, на допомогу студіючій Молоді, на Українську Літ-
ніцію і на будову Народної, протиту-
беркулічної Санаторії (на руки Ва. д-ра Панчишина). 953

КУПО — ПРОДАЖ

МАШИНИ до шиття, писання і рахуван-
ня найвищої якості, по оказіях цінах
порука форма Юліан Ломана, Львів, вул.
Балова 11. 1004 7-1

МЕШКАННЯ

ПАННАТА ясна, вхід з катен негачи
до вищому при вул. Кентальницького 54
інформації: Львівська, Горецька 5
(раніш 95) харчівня від 10—15 год.
941 2-2

ДО ВІНАЙМУ з двом 1. червня ц. р.
3-кімнатне помешкання з повним ком-
фортом при вул. Глибкій ч. 11 а. Інфор-
мації на місці, або в Товаристві „Кар-
патія“ Ринок ч. 38, тел. 258-43 і 258-02
546 2-3

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

...ЛОДА КУХАРКА з довголітнім са-
мостям шукає місце за кухарку або
господиню. — Зголошення до Адм.
„Діла“ під „Оксана“. 952 1-1

ЗДІБНИЙ ОРГАНІЗАТОР — диригент
церковних, просвітницьких хорів пору-
чається негайно. Орленко, Львів 21.

ЛІТНИЦА

ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН“ у найкраще по-
ложені місці в Гребеніві до вищому
на літній сезон 1939. 30 гарних соняч-
них кімнат. Офerti складати до 14
травня на адресу о. Прийма, Львів, Я-
понська 7. 955 1-1

РІЖНІ

СТРОЕННЯ, направи фортепіанів, виїз
на провінцію. Львів, Уейського 4, м. 2
О. Благодір. Особисто тільки від 19—22
921 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

МОДЕЛІ НА ВІДЛИВИ

Металеві виконувє скоро і докладно на
підставі довголітньої практики у Віх-
МОДЕЛЯРНЯ
Львів, Жуківська 119
Тел. 263-48. 946

Бандажно - ортопедичне заведення

З. КУЗНЕВИЧ

Львів, ул. Рутівського 18
тел. 246-45.
(побіч костела ОО. Бувіля)

порука власного виробу:
черешні лікувальні пояси, пропускні
і пахвинні опаски, протоспритримувачі,
супензорії, штучні ноги і руки, апарати
і корсети та все інше, що входить в обсяг
бандажництва. Виконання солідно і де-
шево. Для Пань жіноча усугута. 947 2-1

ФАРБИ

ЛЯКЕРИ
ПОКОСТИ
І Т. А.
ВЖЕ НАБУДЕТЕ
УСВОЙ Ф-МІ

Ім. Б. Попович
ЛВІВ, РУСЬКА 16, тел. 105-07